

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VI. Noëmi assiduare de imminente interitu exhortationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

rei tam vilitatem & obscenitatem, quam brevitatem & finem cogites. Hora fugacis, forsitan momenti unius illecebras longum dedecus, multorum annorum penitentia, supplicium æternum comitatur. Ergo abdicatâ omni libidine castimoniam cole. *O quam pulchra est casta generatio cum claritate, immortalis est enim memoria illius, quoniam apud Deum nota est & apud homines.* Bernardus paucis multa complexus veticissimè dixit: *Castitas est securitas mentis, & sanitas corporis. Ibi habitat Deus, ubi permanet continentia. Castitas jungit hominem celo. Castitas facit hominem proximum Deo. Castitas perducit hominem ad regnum. Bona est castitas conjugalis, sed melior est continentia vidualis, optima verò integritas virginalis.*

Sap. cap. 6. v. 1.
Bern. lib. de modo bene vivendi. ser. 22. de continentia mihi pag. 1650.

2. De amicitiam am. bi.

Isa. cap. 43. v. 1. & 2.
Quem Ecclesia colit die 16. Augusti.

Dei amicitia nullis afflictionibus debet dissolvi.

II. De amicitiam am. bi. Dei amicitia non tantum è comburenda civitate Lothum liberat, sed in ipsis flammis Sdrachum, Abdenago, Misachum conservat; Noënum mediis undis incolorem defendit. Hoc patrociniū amicis Dei promittens Isaias. *Noli timere, ait, meus es tu: cum transferis per aquas tecum ero, & flumina non operent te.* Amicus Dei pallium aprat in navigium, & mare trajicit tara prodigioso lembo: quod divum Raymondum ferunt fecisse in Vandalo fluvio trajiciendo. De hac cum Deo inita amicitia præclarissimè Augustinus. *Si non debes, inquit, propter quædam toleranda dissolvere hominis amicitiam, Dei amicitia quibus rebus debet cogi, ut dissolvatur à te? Sæpe quos amicorum fidiſſimos habebamus, invenimus infidos. Hac in re selectus est difficillimus & erroribus plurimis expositus. Amicus fidus, & ex omni parte sincerus res dulcissima simul & sanctissima. Dulces, fateor, parentes, dulces filii, dulces fratres, possunt tamen amare scere; nec parentes ideo, nec fratres quidem, nec filii esse desierunt, cum desierunt esse dulces; at amicus solus, si sit verus, dulcis & charus esse non desinit. Cum igitur in genere illorum, qui charissimi videntur, odiis sæpe latentibus, sæpe etiam manifestis multa insit amaritudo, amicitia sola, si vera, vacat odiis: nemo unquam, non dicam occidit aut perdidit amicum, sed ne læsit quidem volens. Hunc tibi amicum statue Deum, amicorum omnium multò fidelissimum, & qui ea omnia non possit tantum, sed & velit præstare, quæ exigas ab amico. Sapientia de hoc amicorum optimo testimonium est: *Non habet amaritudinem conversatio illius, nec tadium convictus illius, sed lætitiā & gaudium.* Igitur Deo jungere, & summum bonorum omnium divitias infinitas invenisti. Illud vide, ac ne quod optimum es nactus, negligas. Ne quâ umquam re offensus, ne quo verbo alienatus à te recedat. Amicus hic, thesaurus est immensissimus: sed magnâ servandus curâ, acri, si fugiat, revocandus penitentia.*

Sap. cap. 8. v. 16.

Conetur unusquisque Noëmi titalis insigniri, Justus, Perfectus: cordis amet munditiam, & amicum habeat supremum Regem. Orbis universus ei nocere non poterit, quisquis Deum habuerit amicum.

CAPVT VI.

Noëmi assidua de imminente interitu exhortationes.

* Horat. lib. 2. Sermonum, Sat. 3. *Quondam lothargo grâdi est oppressus — Hunc medicus multum celat atque fidelis Excitat hoc pacto.*

OBLIVIO Dei & omnigena vitia ab illâ radice prolesinata adolescentè mundum in talem dederunt veternum, ut Deus huic veternoſo agro variam admo-verit medelam, expergefaciendo illum, & ad vigilantiam suscitando. Sicuti ægrotus, quem invasit veternus, moveri, trahi, vellicari, concuti, pungi solet, ut toties tractus, vellicatus toties denique evigilet: ita Deus sceleratos orbis incolas assidue moneri, instrui, doceri voluit. Ad eam rem præcipue usus est Noëmo, qui assiduis exhortationibus aures improborum idemtidem

A obtundebar, & omnem movebat lapidem, ut monendo ac erudiendo impios excitaret ad penitentiam. *Verba sapientum sunt stimuli.* Ita Christus furibundum Saulum Damasco imminenter extimulans, *Durum est tibi, ait, contra stimulum calcitrare.* Mox Saulus evigilans, *Domine, inquit, quid me vis facere?* At verò nefarii homines illi, quidquid Noëmus diceret, moneret, dehortaretur, occineret, omnia ipsi nihili habentes, quo cæperant pede, pergebant audacissimè. Imò salutaris monita in risum jocumque vertebant: *Clama, mi Noë, clama, vaticinare, mone, concionare, suade, minare, dehortare quamdiu placet, nos læti pergitur, has ex pelvi minas curamus scilicet. Tu architectare, quid ad nos? His terculamentis non movemur, nobis bene est. Quam erat, mi Deus, gravis hic veternus! Nihilominus vindicta divina non ex abrupto puniit, nec protinus vivendi spatium præsecuit, sed respiscendi moras concessit, concionatorem eis Noënum dedit, quem beatus Petrus Justitia præconem nominans, *Originali, ait, mundo non pepercit, sed octavum Noë justitie præconem cœlestis, stodivit, diluvium mundo impiorum inducens.* Atque hic concionator orbis optimus, non monitis solum, sed & concionæ exemplis sanctissimis penitentiam assidue ingerebat: ni paterent, iram Numinis in pœnas meritas exarturam. Interim arcam spectantibus omnibus, futuri supplicii iuge monumentum, ædificabat. Ita Noëmus non viginti solum, aut triginta, non septuaginta tantum, aut octoginta, sed ipsis centum annis, aut, ut Chrylostomus loquitur, annis quingentis concionatus, penitentiam jugiter inculcabat. Hæc Noëmi monita, has conciones interpretabimur.*

S. I.

TAm bonus est Deus, ut prius omnia teneat, divitesque ad penitentiam occasiones subministrat, quam omni gratiâ merentem privet. Cum nullus remediis locus, jamque beneficia in noxam tranſunt, deum æquissimus Pater & Dominus, *Quid est, inquit, quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci? An quod expectavi, ut faceret uvæ, & fecit labruscas? Et nunc ostendam vobis, quid faciam vineæ meæ. Auferam sepem ejus, & erit in diripionem: diruam maceriam ejus, & erit in concalcationem.* Exitum causam nemo in me conjecerit; periturum servare volui, sed ille auxiliare manus rejectit, & noluit servari. Vigilantissima sollicitudo mea neutiquam desiderata est, & patrem egi, & monitorem: frustra omnia, tam consilia mea quam præcepta sunt neglecta. Jacturam ego, contemptum tuli, non tantum uvæ edules & maturas non accepi, sed insuper vites optimæ in silvestres labruscas degenerarunt. Ideo non amplius putandæ, sed excindendæ sunt in ignis pabulum. Ita Deus cum omnibus, atque cum singulis hominibus solet agere, remedia suggerit penitentia; humani arbitrii est, ea vel admittere, vel abjicere. Ita cum perditis illis mundi juvenibus civibus est actum. 1. Frequenter & fideliter sunt quibus moniti. 2. Videbant equidem quotidiana funera, & vel inde discabant, se non esse immortales; non nesciebant, aliam post hanc superesse vitam. 3. Noëmi & familie, quam duxerat, ad sanctos mores composita videbantur exempla. 4. Spectabant ingentem ad arcæ fabricam apparatus, nec ignorare poterant minitabunda Dei consilia, complurium annorum opus, Deum ipsum esse architectum. *Quis non movendus tor argumentis? 5. Tantum pabuli pro tot feris undequaque comparabatur, non dubium prædictæ calamitatis argumentum. 6. Ipsa tot ferarum & animantium confluxus quid aliud testabatur, quam illam ipsam, quæ imminebat, orbis eluviem? 7. Noëmus constanter & continuè monebat atque hortabatur, respiscerent, mores emendarent, malum imminens caverent. Et monstrum videri potuit, nullum, & nec quidem unicum ad hæc monita è vitis*

ditus non audiat! Monitores ad te missos rejiciebas, concionatores tibi destinatos non audiebas, tuus ipse tibi & discipulus & magister, sed una & seductor eras, salutis documenta contemnebas; quid inique fers, si tibi fiat quod faciebas: par pari redditur, monitorum contemptor æquissime eo, quo deliquit, modo punitur. Serum est in undis luctare, & pæne jam haustum suppetias clonare.

Senec. epist. 94. mihi pag. 574. Virtus dividitur in contemplationem veri & actionem.

Sed dices: Quæ in concionibus dici solent, jam decies, jam vicies, jam centies audivi, ea jam ante scio, & forsitan facundius, quàm concionator, eloqui possem. O virosum optime, sed plus æquo nasute, Annæum Senecam tibi huc sisto, qui eruditè, sapienter, & Christianè, in duas, inquit, partes virtus dividitur, in contemplationem veri, & actionem: contemplationem institutio trahit, actionem admonitio. Ita primum à scholis & præceptoribus, alterum à templis & concionatoribus habemus. Sed addit Annæus: Virtutem exercere & ostendit recta actio, acturo autem si prodest, qui suadet; & qui monet, proderit. Ergo si recta actio virtuti necessaria est, rectas autem actiones admonitio demonstrat, & admonitio necessaria. Duae res plurimum roboris animo dant, fides veri & fiducia, utramque admonitio facit.

Duo documenta:

1. Monita ne sperne.

Imperitiosus quorundam error est, conciones eo nomine non magni faciendas, quòd tanti eas faciant Catholicorum adversarii. Farua prorsus ratiocinatio, perinde si continuò malum sit, quidquid ad verba parit, probatur. Ergo & Christum colere desinemus, quòd eum pars colat ad verba. Sed geminum hinc documentum nectamus.

2. Conciones frequenter audiri, quia ex Deo non estis. Beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiant illud. Ne quæso, somnia, Christiane, nullis te legibus ad audiendas conciones adigi, Deus jubet, natura & ratio præcipiunt. Naturalis & divini juris est, Verbo Dei, Oratoribus Evangelicis patientem accommodare aurem. E Christianis homo sapiens, Ego, ajebat, toto orbe tres viros quæro, quos nuspian reperio. Primus, qui verè solers, industrius, & diligens sit, victu tamen necessario careat. Multos reperias suâ culpâ egentes & miseros, quos ad mendicitatem detrudit fœcunditas. Alter est, quem quæro, & non invenio, qui abstinentiâ, moderatis jejuniis, inediâ valetudini obfuerit: eorum qui valetudine, insuper & vitam vorando aut potando perdidit, innumerus est invenire. Sed nec tertium, inquebat, uspiam locorum indagare licet, qui conciones cum eas audire possit, negligere soleat, homo tamen frugi sit, & moribus integris: maximus illorum numerus est, qui conciones audiendas subterfugiant, sed intus & in cute nequam sint. Res certa & ad amissum examinata: nec homini verè sedulo victus, nec prudenter abstinenti valetudo, nec obsequenter audienti virtus deest. Qui verò præcones Evangelii, & conciones fugiunt, camelis & simiis non abfimiles sunt. Cameli, quam transeunt aut bibitari sunt aquam, turbant, ne deformitatem gibbi sui videant. Simiæ, cum corpus pilosum, minimè glabrum, cum turpem vultum cernunt, speculum confringunt, & ita turpitudinis suæ indicem defugiunt: haud aliter illi concionum fugitantes, navos suos objurgari graviter ferunt, suos defectus nôsse nolunt, moneri & ad me-

3. Tres viri qui in toto orbe non inveniantur.

I. Monita ne sperne. Variè Deus nos monet per Angelos, Prophetas, Apostolos, Concionatores: monet verbis, exemplis, minis, suppliciis, per suam quemque conscientiam monet. Monita ne sperne. Noëmus, quod sui muneris est, exequitur, fidelissimus admonitor, quilibet parere non vult, perbit inter turbas; jam verâ est clepsydra, ad finem propèrat: parendum est aut pereundum: Monita ne sperne. Quisquis monitoribus asper est, plerumque nec frugi, nec homo bonus est.

II. Conciones frequenter. Luculentum Christi oraculum est: Qui ex Deo est, verba Dei audit, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiant illud. Ne quæso, somnia, Christiane, nullis te legibus ad audiendas conciones adigi, Deus jubet, natura & ratio præcipiunt. Naturalis & divini juris est, Verbo Dei, Oratoribus Evangelicis patientem accommodare aurem. E Christianis homo sapiens, Ego, ajebat, toto orbe tres viros quæro, quos nuspian reperio. Primus, qui verè solers, industrius, & diligens sit, victu tamen necessario careat. Multos reperias suâ culpâ egentes & miseros, quos ad mendicitatem detrudit fœcunditas. Alter est, quem quæro, & non invenio, qui abstinentiâ, moderatis jejuniis, inediâ valetudini obfuerit: eorum qui valetudine, insuper & vitam vorando aut potando perdidit, innumerus est invenire. Sed nec tertium, inquebat, uspiam locorum indagare licet, qui conciones cum eas audire possit, negligere soleat, homo tamen frugi sit, & moribus integris: maximus illorum numerus est, qui conciones audiendas subterfugiant, sed intus & in cute nequam sint. Res certa & ad amissum examinata: nec homini verè sedulo victus, nec prudenter abstinenti valetudo, nec obsequenter audienti virtus deest. Qui verò præcones Evangelii, & conciones fugiunt, camelis & simiis non abfimiles sunt. Cameli, quam transeunt aut bibitari sunt aquam, turbant, ne deformitatem gibbi sui videant. Simiæ, cum corpus pilosum, minimè glabrum, cum turpem vultum cernunt, speculum confringunt, & ita turpitudinis suæ indicem defugiunt: haud aliter illi concionum fugitantes, navos suos objurgari graviter ferunt, suos defectus nôsse nolunt, moneri & ad me-

liora impelli respuunt, sed illi alias culpæ causas prætexunt, ideo conciones sacras refugiant, homines plerumque sui cerebri sine Deo, & sine lege, seipfos decent & decipiunt. Deus audiri se prius vult, tum demum suis iustibus obediri. Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiant illud.

CAPUT VII.

Noëmo Deus dicitur Arcam, & de Arce amplitudine.

TRIA admodum sunt memoratu dignissima, quæ Trias Deus olim non tantum fieri præcepit, sed ordine ipse velut Architectus dicitur singula. Primum erat tabernaculum, quod Moyles instruxit: alterum erat templum, quod Salomon ædificavit: tertium arca, quam fabricavit Noëmus, sed hæc illis magis admiranda quinque partibus. 1. Mirabilis hæc fabrica, annis centum operas tenuit. 2. Magnitudine & habitationum multiplici varietate tabernaculum longè superavit arca. In aquis certè ab omni ævo nil visum tale. 3. Torum conclusi orbem arca Noëtica: siquidem octo homines orbis futuri erant principium. 4. In arcâ tale fuit ornithophilum, tale vivarium, qualia nemo Regum aut Imperatorum habuit; in aviario omne genus volucrum, in vivario omne genus animantium, cicurum & ferarum pasciebatur. Neque hoc obstupescendum navigium humanâ solùm arte confectum, sed Numiis potentia, & Angelorum tutelâ atque operâ. 5. Tot mysteriorum arca parens fuit, quor vix simul in aliis referenda.

Hoc igitur capite percontandum, quo tempore, quòve modo suppetus Architectus Deus, Noëmo velut fabro lignario ingens hoc opus dicitur, quam longitudinem, quam porrò latitudinem, quam denique totius operis esse voluerit amplitudinem, explicatè trademus.

§. I.

ANNO ab orbe condito millesimo quingentesimo trigesimo septimo denuntiavit Deus Noëmo, de cretum esse post annos centum & viginti, omnem gentem humanam suffocare aquis. Atque hoc Deus Noëmo patefecit, anno, quo diximus, ab ipsis mundi incubulis millesimo quingentesimo trigesimo septimo, cum Noëmus annum ageret quadringentesimum octogessimum primum. Anno autem ab orbis natali die millesimo quingentesimo septimo, cum Noëmus annum ageret quingentesimum primum, Deus illi arcæ fabricam dicitur, Fac tibi, ajebat, arcam de lignis levigatis. Hæc sanè plurimum mirari subit, cur Deus modum hunc servandæ gentis humanæ operosissimum elegerit, cum divinæ potentia facillimum fuerit, & genus hominum restaurare, & Noëmum servare modis aliis quam plurimis. Quid opus labore tanto, tam diuturno, quod fieri nisi multò faciliore poterat? Mirari hæc licet, sed aliud sentire vel loqui non licet, quàm ita divinæ bonitati placuisse, sic Deo visum. Hinc illa iustio: Fac tibi arcam.

Hæc Chryostomus facundè ac sapienter expendens, Ne obiter, inquit, hæc præterieris dilecte. Cogita, quantum pepererit iusto curarum tumultum; cogitanti apud se, quantum hæc omnia curam exigent; non enim ei sufficiebat cura mulieris, & puerorum & nuruum, sed & sollicitudo tot brutorum & educatio annecebat. Ita incumbere ei præter curam uxoris, filiorum, & totius familia, ædificium insuper tam laboriosum, tamque diuturnum; ipse manum admove, saluum lignarium agere, tot animalia in unum cogere, annum eu pabulum inferre, sibi suisq, commeatum pro anno solido providere debuit, non immeritò res infiniti laboris visa: hærebatur utique quid primo quid posteriore loco ageret, unde potissimum tantum molimur.